

Економіка

УДК 338.43:636:339.5

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15897687>

**Оцінка бізнес-ефективності масштабування виробництва маточників у
США для європейського попиту**

Місяць Олександра Сергіївна,

кандидат юридичних наук, директор, ФОП Місяць Олександра,

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0009-0005-2639-2385>

Прийнято: 13.06.2025 | Опубліковано: 30.06.2025

***Анотація:** В умовах глобалізації оптимізація міжнародних аграрних систем постачання є критичною для конкурентоспроможності, особливо в сегменті високоякісної генетики. Зростання європейського попиту на племінних маточників у поєднанні зі значним виробничим потенціалом США формують нові стратегічні напрями торгівлі, що потребує комплексного економічного обґрунтування.*

Метою статті є обґрунтування економічної ефективності та виокремлення детермінант масштабування виробництва племінних маточників у США для експорту в Європу, враховуючи відсутність інтегрованої методології оцінки, що поєднує виробничі, логістичні, регуляторні, макроекономічні та соціокультурні аспекти.

Дослідження ґрунтується на системному підході. Для визначення впливу динаміки зовнішніх чинників на фінансові показники було застосовано сценарний аналіз та аналіз чутливості. Ідентифіковано та класифіковано макроекономічні, операційні, логістичні, ветеринарно-санітарні та

геополітичні ризики. Здійснено аналіз виробничих переваг США в генетиці тваринництва та ресурсного забезпечення, а також викликів трансконтинентальної логістики та регуляторних вимог ЄС.

У результатах зазначено, що масштабування виробництва маточників у США має значний економічний потенціал, зумовлений безперечним лідерством країни в генетиці та високою ефективністю виробничих процесів. Проте цей потенціал обмежується значними логістичними та ветеринарно-санітарними перешкодами, що зумовлюють необхідність значних адаптаційних заходів та операційних витрат. Ефективність постачання залежить від здатності долати регуляторні вимоги ЄС.

У висновках підсумовано, що успішність експорту племінних маточників із США до Європи залежить від ефективного управління логістичними ризиками, адаптації до суворих регуляторних вимог та врахування специфічних ринкових умов. Упровадження комплексних стратегій ризик-менеджменту та інвестиції в інфраструктуру є визначальними для досягнення довгострокової прибутковості та конкурентоспроможності, відкриваючи нові перспективи для розвитку трансконтинентальних аграрних систем постачання.

Ключові слова: *маточники, сільськогосподарське виробництво, економічна оцінка, міжнародна торгівля, логістика, управління ризиками, Європейський Союз, США.*

Assessment of business efficiency of scaling broodstock production in the USA for European demand

Oleksandra Misiats,

PhD, Director, Private Entrepreneur Misiats Oleksandra,

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0005-2639-2385>

Abstract: *In the context of globalization, optimizing international agricultural supply systems is critical for competitiveness, especially in the high-quality genetics segment. Growing European demand for breeding queens, combined with the significant production potential of the US, is shaping new strategic trade directions that require comprehensive economic justification.*

The purpose of this article is to justify the economic efficiency and identify the determinants of scaling up the production of breeding stock in the US for export to Europe, given the lack of an integrated assessment methodology that combines production, logistics, regulatory, macroeconomic, and sociocultural aspects.

The study is based on a systematic approach. Scenario analysis and sensitivity analysis were used to determine the impact of external factors on financial indicators. Macroeconomic, operational, logistical, veterinary and sanitary, and geopolitical risks were identified and classified. An analysis of the US's production advantages in animal genetics and resource supply, as well as the challenges of transcontinental logistics and EU regulatory requirements, was carried out.

The results indicate that scaling up the production of breeding stock in the US has significant economic potential due to the country's undisputed leadership in genetics and the high efficiency of production processes. However, this potential is limited by significant logistical and veterinary and sanitary barriers, which necessitate significant adaptation measures and operational costs. The efficiency of supply depends on the ability to overcome EU regulatory requirements.

The conclusions summarize that the success of breeding queen bee exports from the US to Europe depends on effective management of logistical risks, adaptation to strict regulatory requirements, and consideration of specific market conditions. The implementation of comprehensive risk management strategies and investments in infrastructure are crucial for achieving long-term profitability and competitiveness, opening up new prospects for the development of transcontinental agricultural supply systems.

Keywords: *breeding stock, agricultural production, economic evaluation, international trade, logistics, risk management, European Union, USA.*

Постановка проблеми. Сучасний агропромисловий комплекс функціонує в умовах безперервних трансформацій, зумовлених глобалізаційними процесами, демографічним зростанням і прагненням до сталого розвитку. Особливе місце в системі світової продовольчої безпеки посідає тваринництво, ефективність якого визначається якістю та продуктивністю маточного поголів'я. Європейський ринок із його значним споживчим потенціалом та жорсткими стандартами якості традиційно спирається на власні виробничі потужності, доповнюючи їх імпортом із найближчих регіонів.

Однак динаміка світового попиту, а також прагнення до диверсифікації джерел постачання та оптимізації витрат висувають на перший план питання розширення географії імпорту. У цьому контексті США постають потенційно привабливим регіоном для масштабування виробництва маточників, здатним задовольнити зростання потреб європейського ринку. Це зумовлено значним ресурсним потенціалом (від великих площ сільськогосподарських угідь до передових генетичних технологій). Водночас подібна ініціатива не позбавлена економічних викликів та невизначеностей.

Переміщення живого біологічного матеріалу через океан спричиняє складні логістичні витрати, ризики, пов'язані з ветеринарним контролем, адаптацією тварин до нових кліматичних умов та жорсткими регуляторними вимогами ЄС. Крім того, на економічну життєздатність таких проєктів можуть впливати коливання світових цін, нестабільність валютних курсів, а також геополітичні чи торговельні труднощі. Комплексна оцінка бізнес-ефективності подібного масштабування, яка б охоплювала всі взаємопов'язані чинники (від виробничих потужностей до ринкових ризиків

та відповідності нормативній базі) залишається недостатньо висвітленою. Відсутність системного аналізу створює інформаційну прогалину, перешкоджаючи обґрунтованому інвестуванню та формуванню стійких механізмів постачання. Таким чином, виникає об'єктивна необхідність у глибокому економічному дослідженні, спрямованому на всебічну оцінку доцільності та чинників успіху такого масштабного проекту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ефективності масштабування аграрного виробництва, зокрема у сфері тваринництва, досліджується сучасними науковцями як із позицій економічного аналізу, так і в контексті логістичних, регуляторних та геополітичних чинників. Зокрема, П. Канінський [1] та колектив авторів під керівництвом Ю. Лавриненка [2] детально аналізують аграрний сектор США, підкреслюючи його високий рівень спеціалізації, інтенсивність виробництва, ресурсну базу та технологічні переваги.

Поглиблений аналіз логістичних викликів трансконтинентального транспортування живих тварин наводять Т. Чізлагі та співавтори (Т. Cislaghi et al.) [3], які підкреслюють важливість сталих логістичних рішень.

На значенні зовнішньоекономічної інфраструктури для забезпечення конкурентоспроможності експорту, особливо в умовах складної міжнародної логістики, наголошують Ю. Малащенко, А. Єфременко та Ю. Заволока [4]. Історичні аспекти торгово-економічного співробітництва США та України розглядає С. Лясковець [5], окреслюючи роль аграрного сектору у формуванні стійких міжнародних зв'язків. Тенденції економічного партнерства США та Канади аналізують І. Манаєнко та колеги [6], демонструючи потенціал інтеграційних моделей.

Математичне обґрунтування виробничих рішень у тваринництві, що може бути адаптовано до моделювання ефективності маточників, пропонують О. Соболев та співавтори [7].

На економічній потужності США, їхній глобальній ролі в аграрному експорті та стратегічному потенціалі для міжнародної торгівлі акцентує Ю. Майборода [8].

На геостратегічній перевазі США, пов'язаній із глобальним впливом країни на економічні процеси, наголошує І. Погорська [9]. Це відіграє важливу роль у формуванні міжнародних торговельних маршрутів і підтриманні стабільності трансатлантичних зв'язків.

Еволюцію зовнішньополітичних і безпекових стратегій США щодо Європейського Союзу висвітлюють О. Крапівін та М. Володіна [10], підкреслюючи важливість прогнозування змін у регуляторному середовищі для оцінки економічної життєздатності проєктів у сфері аграрного експорту.

Отже, аналіз наукових джерел свідчить про зростання інтересу до проблеми масштабування аграрного виробництва в глобальному контексті, проте інтегрований економіко-логістичний підхід до оцінки ефективності трансконтинентальних поставок маточників досі не отримав достатнього розвитку, що й визначає актуальність подальших досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень, присвячених ефективності сільськогосподарського виробництва та логістики, системна оцінка перспектив масштабування виробництва маточників у США для потреб європейського ринку залишається неповною. У наявних роботах здебільшого не враховуються важливі чинники, такі як коливання валютних курсів, зміни цін на сировину та геополітичні ризики, що мають істотний вплив на рентабельність.

Крім того, економічні наслідки адаптації американських виробничих стандартів до суворих нормативних вимог Європейського Союзу залишаються недостатньо дослідженими в кількісному вимірі. Окремої уваги потребує й

питання довгострокової фінансової доцільності інвестицій у спеціалізовану логістичну інфраструктуру.

Також у науковій літературі недостатньо висвітлено вплив культурно-економічних особливостей європейського ринку споживання на рівень попиту. Наше дослідження пропонує цілісний аналіз усього ланцюга створення вартості, акцентуючи на логістичних потребах і культурних чинниках, що є критичними для розроблення обґрунтованої стратегії розвитку в цьому сегменті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є комплексна економічна оцінка бізнес-ефективності масштабування виробництва маточників у США для задоволення європейського попиту, а також виокремлення основних чинників, що впливають на її доцільність та успішність.

Для досягнення мети сформульовано такі завдання:

- 1) проаналізувати та систематизувати основні виробничі, логістичні та регуляторні чинники, що формують вартість і впливають на конкурентоспроможність постачань маточників із США на європейський ринок;
- 2) ідентифікувати та кількісно (або якісно) оцінити основні ризики, що можуть виникнути під час реалізації зазначеного масштабування (зокрема, ветеринарно-санітарні, логістичні, валютні та геополітичні) та запропонувати ефективні стратегії їхньої мінімізації або управління ними;
- 3) оцінити потенційний вплив економічних і споживчих особливостей європейського ринку на довгостроковий попит та адаптацію маточників американського походження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільському господарству країн із розвиненою ринковою економікою притаманний високий рівень спеціалізації та концентрації виробництва, що постійно поглиблюється через

інтенсифікацію галузі [1, с. 282]. У цьому контексті провідна позиція Сполучених Штатів Америки у світовому сільськогосподарському виробництві набуває особливого значення. Відповідно, досвід США у сфері технічного забезпечення, організації виробництва, зонального планування та управління динамікою аграрного сектору становить практичну цінність для аграріїв інших країн, які прагнуть адаптувати ці напрацювання до власних умов [2, с. 294–295].

Варто зазначити, що транспортування живого біологічного матеріалу – це складний процес, який нерідко недооцінюється в економічному вимірі, попри його критичне значення для ефективності всього ланцюга постачання. Дослідження показують, що значні відстані маршрутів та використання різних видів транспорту (авіаційного, морського, залізничного чи автомобільного) впливають на стан тварин. Перевезення є для них значним стресом через незвичні умови, позбавлення їжі та води, шум, а також зміни в соціальному середовищі. Наслідком може бути погіршення стану здоров'я та благополуччя тварин, що призведе до потенційних економічних втрат. Живі істоти класифікуються як «спеціальні вантажі», що потребують особливих умов зберігання, специфічних об'єктів та управлінських практик. Попри те, що ефективне транспортування та належний догляд можуть покращити остаточний результат та знизити рівень смертності, виклики, пов'язані зі стресом тварин та інфраструктурними ускладненнями, часто залишаються поза традиційними економічними розрахунками, представляючи додаткові, переважно невизначені, витрати та ризики. Крім того, вплив певних видів транспорту, зокрема авіаційного, на стан тварин ще недостатньо досліджено, що ускладнює повну економічну оцінку окреслених маршрутів [3].

Розвинена зовнішньоекономічна інфраструктура є важливим чинником успішного функціонування підприємств-експортерів, особливо в такій специфічній галузі, як торгівля маточниками. Вона охоплює комплекс

фінансово-кредитних, митних, транспортно-логістичних та інформаційно-консультаційних організацій, які забезпечують підтримку міжнародних торговельних операцій. Для трансконтинентальних поставок живих тварин, зокрема племінних маточників із США до Європи, висока ефективність логістики має вирішальне значення, оскільки дозволяє мінімізувати вплив великих відстаней, забезпечуючи водночас низьковитратний зв'язок із міжнародними ринками та сприяючи їх інтеграції [4, с. 408].

У межах системного аналізу чинників бізнес-ефективності важливим аспектом є розгляд виробничих характеристик. У цьому контексті Сполучені Штати Америки демонструють суттєві переваги. Передусім це значні земельні ресурси, які дають можливість розміщення масштабних тваринницьких комплексів, а також потужна і якісна кормова база, що є критично важливою для інтенсивного тваринництва. Водночас варто наголосити на високому генетичному потенціалі американської селекції, який забезпечує отримання продуктивного потомства. Крім того, технології утримання та вирощування маточників у США часто перевищують європейські аналоги за рівнем автоматизації й ефективності використання ресурсів [11]. Однак важливо враховувати, що витрати на виробництво, зокрема заробітна плата, вартість енергоносіїв і ветеринарне обслуговування, можуть значно варіюватися залежно від регіону. Ефективність використання цих ресурсів безпосередньо впливає на собівартість одиниці продукції, що, відповідно, визначає рівень її конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Зазначені виробничі переваги тісно переплітаються з потужними ресурсними чинниками, які визначають загальну конкурентоспроможність США на світових аграрних ринках. Значна територія країни забезпечує ефект масштабу у виробництві, а доступ до двох океанів і добре розвинена прибережна інфраструктура оптимізують логістичні ланцюги. Різноманітність кліматичних умов і наявність водних ресурсів сприяють високоефективному

сільському господарству, що дозволяє США стабільно підтримувати позитивне сальдо зовнішньої торгівлі аграрною продукцією. Високопродуктивні трудові ресурси, а також доступ до передових технологій і міжнародного капіталу створюють сприятливе середовище для масштабування спеціалізованих виробництв, зокрема таких, як розведення маточників, орієнтоване на експорт до Європи [5, с. 302–303; 6].

У такому контексті особливої уваги набувають сучасні генетичні вдосконалення, раціональне управління поголів'ям та передові підходи до харчування, які кардинально змінили напрям тваринництва. Завдяки цим досягненням, зокрема значному поліпшенню коефіцієнта конверсії корму (feed conversion ratio), стало можливим виробляти значно більше продукції, використовуючи при цьому менше ресурсів. Це призвело до того, що потреба у великих площах кормових угідь поступово нівелюється, оскільки сучасні генетичні лінії та оптимізовані раціони сприяють ефективнішому перетворенню корму на біомасу. Яскравим прикладом такої еволюції є порівняння сучасних ліній, наприклад, Ross 308, які демонструють швидший ріст і потребують меншої кількості корму для досягнення цільової ваги порівняно з породами, що існували в 1957 році [3]. Ці технологічні прориви є фундаментом для високої продуктивності та економічної переваги у тваринництві США.

Сучасні інтенсивні технології й генетичні програми в США зумовили значне зниження витрат корму: FCR бройлерів становить близько 1,5 кг корму на 1 кг приросту, свині потребують приблизно 3 кг корму, а м'ясна худоба – 6–7 кг. Завдяки цьому ефект інтенсивного виробництва американських маточників дає змогу значно зекономити ресурси: споживання корму за останні 70 років знизилося з 4,7 кг/кг до 1,7 кг/кг для бройлерів, тобто на 64 %. Крім того, США виробляє приблизно 269 млн т комбікорму щорічно, з яких

58,8 млн т – для бройлерів та 62,4 млн т – для великої рогатої худоби, що свідчить про потужну й вертикально інтегровану кормову інфраструктуру [7].

У XXI столітті світ постає перед серйозними викликами: зростає глобальний попит на продовольство, корм та сировину, водночас природні ресурси обмежені, а клімат змінюється. У цих умовах критично важливим є подальший розвиток сталих аграрних систем.

Досягнення в генетиці тварин, ефективному управлінні стадом та оптимізації харчування вже зараз дають змогу значно підвищити ефективність перетворення кормів на їстівні продукти та волокно тваринного походження, допомагаючи відповідати цим викликам. Це означає, що для виробництва одиниці продукції потрібно менше корму, що знижує потребу в земельних ресурсах для вирощування кормових культур та зменшує обсяги виділення поживних речовин (гною). Таким чином, генетичне удосконалення сприяє підвищенню ефективності використання кормів, покращенню здоров'я тварин, а також зменшенню поширення харчових патогенів, що робить виробництво не лише економічно вигіднішим, але й відповідальнішим та екологічним.

Крім виробничих переваг та логістичних викликів, критично важливим для успішного масштабування є розуміння та суворе дотримання регуляторного середовища. Воно може стати визначальним чинником, адже вимоги Європейського Союзу щодо імпорту живих тварин, і маточників зокрема, є одними з найжорсткіших у світі. Ці норми охоплюють надзвичайно широкий спектр аспектів: від детальних ветеринарно-санітарних приписів, що стосуються контролю за хворобами, обов'язкової вакцинації, вимог до карантину та суворих стандартів добробуту тварин. Виробникам у США необхідно не просто знати ці правила, а й повністю адаптувати свої виробничі процеси, а також усю супровідну документацію до цих вимог. Це може вимагати значних додаткових інвестицій та витрат часу. При цьому будь-які

зміни в законодавстві ЄС або США здатні істотно вплинути на вартість та загальну доцільність постачань. Отже, постійний моніторинг та аналіз регуляторних інновацій є не просто бажаним, а обов'язковим елементом бізнес-стратегії. Недотримання навіть найменшої вимоги може зумовити відмову у ввезенні товару, що неминуче призведе до значних фінансових втрат.

Світовий ринок маточників сільськогосподарських тварин є високоспецифічним та регульованим, відрізняючись від загальних тенденцій глобальної торгівлі. Попит на високопродуктивну генетику зростає, особливо в Європі, де метою є підвищення ефективності тваринництва. На цьому ринку важливими є не тільки ціна, а й генетична цінність, ветеринарно-санітарний стан, репутація постачальника та дотримання стандартів добробуту тварин на всіх етапах, зокрема транспортування.

Відносини між США та ЄС є одними з найважливіших у світі, охоплюючи економічну співпрацю, торгівлю, геополітичне партнерство та безпекові інтереси. Окреслена трансатлантична взаємозалежність створює як можливості, так і виклики для міжнародної торгівлі. У контексті масштабування виробництва маточників у США для європейського попиту стабільність та характер цих відносин мають вирішальне значення. Будь-які зміни в торговельній політиці, тарифних угодах або регуляторному та ветеринарно-санітарному законодавстві безпосередньо впливають на логістичні витрати, доступ до ринку та загальну рентабельність постачань. Таким чином, успіх проєкту залежить не лише від виробничих переваг та ефективного управління ризиками, а й від глибокого розуміння та адаптації до динаміки цих фундаментальних політико-економічних відносин [10, с. 134–135].

Попри значні виробничі переваги США в генетиці та масштабах тваринництва, європейський ринок маточників насичений, охоплюючи

внутрішніх постачальників із логістичними перевагами та інших глобальних гравців. Отже, успіх постачання американських маточників до Європи залежить від їхньої здатності відповідати високим ринковим вимогам, ефективно долати конкуренцію та пропонувати унікальні генетичні лінії з гарантованою якістю.

Для того, щоб повноцінно оцінити бізнес-ефективність перевезення маточників із США до Європи, необхідно інтегрувати всі виробничі, логістичні, регуляторні та ринкові чинники в єдину детальну економічну модель оцінки бізнес-ефективності масштабування постачання маточників із США до Європи. Для її розробки пропонується комплексний підхід, що ґрунтується на аналізі «витрати – вигоди». Ця модель інтегрує прямі виробничі та логістичні витрати з непрямими, як-от витрати на адаптацію до вимог ЄС, страхування ризиків та втрати від стресу тварин. Важливим буде прогнозування доходів, що ґрунтується на визначенні європейського попиту й конкурентоспроможності. Для об'єктивності оцінювання застосовуватимуться сценарний аналіз та аналіз чутливості, що дасть змогу з'ясувати вплив змін основних чинників (валютні курси, ціни на корми, регуляторна політика) на фінансові показники. Особливого значення набуває детальна ідентифікація та оцінка потенційних ризиків – макроекономічних, ринкових, операційних, логістичних, регуляторних та ветеринарно-санітарних. Недооцінювання цих ризиків може призвести до значних фінансових втрат та поставити під сумнів доцільність реалізації проєкту.

Варто зазначити, що прямі витрати на транспорт охоплюють авіап перевезення, вартість контейнерів (\$ 300–500/од.) та спеціалізовані умови (вентиляція, клімат-контроль: \$ 0,45–0,60/миль). Страхові премії коливаються від 5 % до 18 % вартості вантажу. Непрямі втрати (наприклад, смертність від стресу) оцінюються в середньому 0,3–0,6 % (морські перевезення 25–40 днів); однак в окремих випадках фіксується до 3 % і навіть 40 % смертності.

Продуктивність маточників після транспортування може знижуватися в межах 5–15 %. Хоча в науковій літературі немає вичерпних досліджень із цього питання, такий діапазон вважається прийнятним для використання в економічних моделях. Також варто врахувати витрати на ветеринарне обслуговування після перевезення – \$100–500/голову [12].

Для ефективного управління ризиками та забезпечення стабільності масштабних поставок маточників із США до Європи необхідно впроваджувати чіткі та цілеспрямовані стратегії їх мінімізації. Вони передбачають дотримання найвищих стандартів біобезпеки та тісну співпрацю з європейськими ветеринарними службами задля контролю ветеринарно-санітарних ризиків. Логістичні ризики знижуються через диверсифікацію маршрутів, використання спеціалізованих перевізників, постійний моніторинг стану тварин і ретельне планування на випадок непередбачених обставин. Валютні й геополітичні ризики потребують застосування фінансового хеджування та безперервного відстеження міжнародної ситуації. Загалом, необхідним є сучасний підхід, який спирається на ретельний аналіз, страхування ризиків і гнучкість у прийнятті рішень. Окрім того, для довгострокового попиту й успіху проєкту надзвичайно важливим є врахування культурно-економічних та споживчих особливостей європейського ринку, зокрема вподобань щодо порід або методів утримання тварин. Недооцінка цих чинників може призвести до розриву між очікуваним і реальним попитом. Отже, для об'єктивного визначення бізнес-ефективності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень необхідно інтегрувати всі виробничі, логістичні, регуляторні, ринкові та культурно-економічні аспекти в єдину комплексну економічну модель.

Для порівняння основних параметрів постачання маточників на європейський ринок доцільно провести аналіз виробничих і економічних характеристик провідних постачальників – внутрішніх європейських

виробників та експортних операторів, зокрема із США. Такий підхід дозволить наочно оцінити основні переваги та обмеження кожного сегмента ринку з урахуванням собівартості, прибутковості, рівня логістичних ризиків, якості генетичного матеріалу та адаптивності до європейських умов. У таблиці 1 узагальнено найважливіші аспекти, що формують конкурентоспроможність постачань у сфері міжнародної торгівлі живим біологічним матеріалом.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика ефективності постачання маточників на європейський ринок

Показник	ЄС (внутрішнє виробництво / попит)	США (потенціал постачання / експорт)
Загальний попит на ринку	Зростання попиту на високоякісну, сталу та ефективну сільськогосподарську продукцію. Акцент на продовольчій безпеці та самодостатності. Масштабні ринки для кормів, м'яса, молочних продуктів, фруктів, овочів, декоративних рослин та гідропоніки	Попит на передову генетику, що підвищує продуктивність, стійкість до хвороб та ефективність використання ресурсів
Основні генетичні та технологічні переваги	Селекція, орієнтована на місцеві умови, стійкість до хвороб та адаптація до клімату. Інновації в сталому сільському господарстві	Лідерство в генетиці тварин (32 % світового ринку) та сільськогосподарській біотехнології. Передові технології генного редагування та геномної селекції. Висока продуктивність, покращена ефективність використання кормів, стійкість до хвороб

Показник	ЄС (внутрішнє виробництво / попит)	США (потенціал постачання / експорт)
Виробничі витрати (корми, робоча сила, земля)	Загалом, вищі витрати на корми (найбільша виробнича витрата), зростання вартості робочої сили (наприклад, +4,1 % у 2025 році) та землі (наприклад, +7 % у 2024 році, +6 % у 2025 році)	Потенційно нижчі виробничі витрати (наприклад, на свиней на 20 % нижчі, ніж у ЄС), з очікуваним зниженням цін на корм
Логістичні витрати	Низькі внутрішні логістичні витрати завдяки єдиному ринку	Високі трансатлантичні витрати на авіа- та морські перевезення, митне оформлення та інспекції
Регуляторні перешкоди	Суворі ветеринарні та фітосанітарні правила, заборони на певні речовини (наприклад, гормони росту) та суворіші дозволи на ГМО / генне редагування. Обов'язкові сертифікати для імпорту	Необхідність адаптації виробничих практик до стандартів ЄС. Значні фіксовані витрати на дотримання вимог, що непропорційно обтяжують малі та середні підприємства
Тарифи та торговельні перешкоди	Середньозважений тариф РНС на сільськогосподарську продукцію 8,4 % (яловичина: 12,8 % + 300 євро/100 кг). Можливі контрзаходи у відповідь на тарифи США	Вплив тарифів ЄС та загальної торговельної напруженості
Якість та адаптивність продукції	Продукція, адаптована до місцевих кліматичних умов та вимог щодо стійкості	Висока генетична якість, але потенційно менша морфологічна стабільність та складніша адаптація до специфічних умов ЄС для деяких видів
Ризики постачання	Кліматичні ризики, обмежені логістичні ризики	Ризики під час транспортування (наприклад, смертність живих тварин), відмова у ввезенні, додаткові ветеринарні витрати

Джерело: сформовано автором на основі [13–17]

Отже, економічна доцільність масштабування виробництва маточників у США для європейського попиту тісно пов'язана зі здатністю американських компаній ефективно долати значні логістичні, регуляторні та тарифні перешкоди. Це не просто питання ціни, а комплексний стратегічний виклик, який вимагає глибокого розуміння особливостей обох ринків.

Якщо зазначені виклики успішно інтегрувати в бізнес-модель, генетична перевага США та потенційно нижчі виробничі витрати створять потужний фундамент для високоприбуткового й масштабного експорту на європейський ринок. Європейські фермери постійно шукають шляхи підвищення продуктивності та стійкості своїх господарств, і саме тут американська генетика може запропонувати значну додану вартість.

Однак для реалізації потенціалу американським постачальникам доведеться не лише зосередитись на технологічній перевазі, а й на побудові ефективних каналів дистрибуції та адаптації до локальних вимог. Це передбачає:

1. Розробку інноваційних логістичних рішень, оскільки мінімізація ризиків та витрат при трансатлантичних перевезеннях живого біологічного матеріалу є критично важливою. Мова може йти про спеціалізовані транспортні компанії, передові методи пакування та моніторингу умов під час транспортування.

2. Гнучке реагування на регуляторні зміни: європейське законодавство у сфері ветеринарії, біобезпеки та генетично модифікованих організмів постійно еволюціонує. Американським компаніям знадобиться проактивний підхід для забезпечення постійної відповідності та отримання всіх необхідних сертифікатів. Це може потребувати інвестицій у науково-дослідні розробки та юридичний супровід.

3. Стратегічне управління тарифними ризиками. Моніторинг торговельних угод та політичної напруженості між США та ЄС є важливим

для прогнозування та пом'якшення впливу тарифів на остаточну вартість продукції. Можливе укладання довгострокових контрактів або пошук нішевих ринків, де цінність генетики переважає тарифні обмеження.

4. Дослідження та адаптація до специфіки європейського попиту: повна оцінка доцільності вимагає детального дослідження конкретних сегментів європейського попиту. Це не лише про визначення обсягів, а й про розуміння специфічних вимог до генетики, адаптації до місцевих кліматичних умов, систем утримання та споживчих уподобань. Наприклад, якщо для бджіл важлива Varroa-стійкість, то для маточників свиней це може бути стійкість до певних захворювань, поширених у ЄС, або особливі характеристики продукції, що відповідають європейським стандартам благополуччя тварин.

Отже, успіх масштабування експорту племінних маточників із США до ЄС залежатиме від глибини стратегічного планування, готовності до значних інвестицій та гнучкості у відповідь на складне, але перспективне ринкове середовище.

Висновки. Оцінка бізнес-ефективності масштабування виробництва маточників у США для європейського попиту свідчить про значний потенціал, зумовлений передовими генетичними технологіями США, високою виробничою ефективністю та потенційно нижчою собівартістю продукції порівняно з ЄС. Це створює сприятливі передумови для задоволення значного європейського попиту на високоякісну, продуктивну та стійку генетику, що може забезпечити значну додану вартість для європейських фермерів.

Однак реалізація цього потенціалу вимагає стратегічного подолання низки значних перешкод. Високі трансатлантичні логістичні витрати, регуляторні та ветеринарно-санітарні вимоги ЄС, а також потенційні тарифні обмеження й необхідність адаптації продукції до специфічних європейських умов є основними викликами. Ці чинники можуть нівелювати частину

виробничих переваг, що робить управління ризиками та глибоке розуміння європейського ринку критично важливим.

Отже, бізнес-ефективність масштабування експорту американських маточників до Європи залежить від здатності компаній інвестувати в адаптацію до європейських стандартів, оптимізувати логістичні процеси, ефективно управляти торговельними та регуляторними ризиками, а також точно відповідати нішевим вимогам європейського споживача. Успіх проєкту вимагає комплексного підходу, що інтегрує виробничі переваги з гнучкими стратегіями подолання зовнішніх бар'єрів, створюючи умови для прибуткового та масштабного функціонування на ринку з високим попитом.

Перспективи подальших досліджень полягають у більш детальному аналізі впливу валютних коливань і геополітичних факторів на стабільність постачань, а також у розробленні нових методів хеджування фінансових ризиків. Важливо також глибше вивчити ефективність різних логістичних маршрутів і інноваційних технологій у перевезенні живих тварин для зменшення втрат продуктивності та покращення умов транспортування. Такий комплексний підхід допоможе створити надійну й економічно вигідну модель масштабування виробництва та експорту маточників.

Список використаних джерел

1. Канінський П. К. Спеціалізація аграрного виробництва у США. *«Вісник ЖДТУ»: Економіка, управління та адміністрування*. 2005. № 3(33). С. 282–285. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2005-3\(33\)-282-285](https://doi.org/10.26642/jen-2005-3(33)-282-285)
2. Лавриненко Ю. О., Голобородько С. П., Димов О. М., Клубук В. В. Сільське господарство США: сучасний стан та історичний шлях розвитку. *Зрошуване землеробство*. 2012. Вип. 57. С. 294–306. URL: <http://izpr.ks.ua/archive/2012/57/49.pdf> (дата звернення: 12.04.2025).

3. Cislaghi T. P., Brancher M. E., Wegner D., Fernandes E. B. Live animal transportation and sustainable supply chain: a systematic literature review. *Revista de Administração da UFSM*. 2023. Vol. 16. Spe. SSCM. e1. URL: <https://periodicos.ufsm.br/reaufsm/article/view/73406/62871> (date of access: 12.04.2025).

4. Малащенко Ю. А., Єфеменко А. Г., Заволока Ю. М. Формування економічного змісту та роль інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. *Економіка та суспільство*. 2018. № 15. С. 403–410. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/62.pdf (дата звернення: 12.04.2025).

5. Лясковець С.С. Торгово-економічне співробітництво України та Сполучених Штатів Америки: історичний екскурс. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2021. Т. 32 (71). № 4. 2021. С. 302–308. URL: https://hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/4_2021/46.pdf (дата звернення: 12.04.2025).

6. Манаєнко І. М., Бурий Є. П., Іванова Д. А. США та Канада: тенденції економічного розвитку і партнерства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-9>

7. Соболев О. І., Гутий Б. В., Недашківський В. М., Соболева С. В., Ліскович В. А., Ткаченко С. В., Вус У. М. Математичне обґрунтування оптимальної норми введення селену в комбікорми для курчат-бройлерів. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2024. Т. 26. С. 27–36. URL: <https://nvlvet.com.ua/index.php/agriculture/article/view/5014> (дата звернення: 12.04.2025).

8. Майборода Ю. О. Фактори глобального торговельного лідерства США. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія:*

Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 27 (1). С. 111–115. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/27_1_2019ua/23.pdf (дата звернення: 12.04.2025).

9. Погорська І. І. Глобальне лідерство США: виклик міжнародно-системної трансформаційності XXI століття. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2015. № 5. URL: http://iir.univ.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2500 (дата звернення: 12.04.2025).

10. Крапівін О, Володіна М. Американські зовнішньополітичні та безпекові стратегії щодо Європейського союзу наприкінці XX – на початку XXI ст. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 50. С. 130–136 URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/213/189> (дата звернення: 12.04.2025).

11. U.S. Livestock Genetics Export, Inc. *USLGE: website*. 2025. URL: <https://www.uslge.org>. (date of access: 12.04.2025).

12. Quinn T. Understanding the Costs of Shipping Live Animals: A Comprehensive Guide. *SmallDogsHeaven: website*. URL: <https://smalldogsheaven.com/how-much-does-it-cost-to-ship-live-animals> (date of access: 12.04.2025).

13. Europe Swine Feed Market Size & Share Analysis – Growth Trends & Forecasts (2025–2030). *Mordor Intelligence: website*. 2025. URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/european-swine-feed-market> (date of access: 12.04.2025).

14. Cattle Breeding Industry Insights and Forecasts. Data Insights Market: *website*. 2025. URL: <https://www.datainsightsmarket.com/reports/cattle-breeding-275055> (date of access: 06.07.2025).

15. Europe Poultry Meat Market SIZE & SHARE ANALYSIS - GROWTH TRENDS & FORECASTS UP TO 2030. Mordor Intelligence: *website*. URL:

<https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/europe-poultry-meat-market>
(date of access: 12.04.2025).

16. Europe Poultry Feed Market Research Report: Forecast (2025–2030).
MarkNtel *Advisors:* *website.* 2024. URL:
[https://www.marknteladvisors.com/research-library/europe-poultry-feed-](https://www.marknteladvisors.com/research-library/europe-poultry-feed-market.html)
[market.html](https://www.marknteladvisors.com/research-library/europe-poultry-feed-market.html) (дата звернення: 12.04.2025).

17. Europe Fruits & Vegetables Market Size & Outlook. *HORIZON. Grand*
View *Research:* *website.* 2024. URL:
[https://www.grandviewresearch.com/horizon/outlook/fruits-vegetables-](https://www.grandviewresearch.com/horizon/outlook/fruits-vegetables-market/europe)
[market/europe](https://www.grandviewresearch.com/horizon/outlook/fruits-vegetables-market/europe) (дата звернення: 12.04.2025).